Redactiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.

Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.

Inserate mai primescŭ în Viena *R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*: în Frankfurt: *G. L. Daube*: în Hamburg: *A. Steiner.*
Preţulu inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. seu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta" ese în fiă-care ḑi

Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Braşovŭ
a administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 280. | Braşovŭ, Sâmbătă, 18 (30) Decemvre | 1893.

Incă o interpelare

la adresa d lui ministru de interne Hieronymi

Braşovŭ 17 Decemvre v.

Nu suntemŭ noi de vină, décă trebue sĕ molestămŭ pe d-lŭ ministru de interne cu o nouă interpelare în colónele ḑiarului nostru.

Este de vină situaţiunea, ce a creat'o sistemulŭ nenorocitŭ de prigonire naţională poporului nostru, este de vină d-lŭ ministru Hieronymi însu-şĭ pentru că, în contra asigurărilorŭ sale date în faţa dietei, toleréză cea mai sfruntată violare a legii din partea organelorŭ administraţiunei interne, alŭ căreia capŭ este.

Ast-felŭ a toleratŭ şi toleréză ca administraţiunea comitatului Sabolciu sĕ prigonéscă într'unŭ modŭ barbarŭ scólele confesionale române şi pe învĕţătorii lorŭ de acolo, amestecându-se fără de nicĭ o îndreptăţire legală în afacerile lorŭ, şi stăruindŭ pe faţă, chiar cu întrebuinţarea forţii brutale, pentru a suprima caracterulŭ lorŭ românescŭ.

Suntŭ trei anĭ şi mai bine de când administraţia comitatului Sabolciu a declaratŭ rĕsboiu pe viéţă şi pe mórte scólelorŭ confesionale române de pe Nirŭ. Mai alesŭ scóla din Nirŭ-Adonŭ şi învĕţătorii ei au avutŭ sĕ sufere cele mai amare prigonirĭ din partea organelorŭ comitatului şi a inspectorului de scóle reg. ung., care s'a pusŭ la disposiţiunea lorŭ.

Lucrurile au ajunsŭ până acolo, că s'au luatŭ chiar în congregaţiune decisiunĭ formale, că în acéstă scólă şi în scólele vecine dela Nirŭ-Aciadŭ şi Nirŭ-Abranĭ sĕ se întroducă limba maghiară ca limbă de propunere, sub cuvêntŭ, că locuitorii din acele comune vorbescŭ şi limba maghiară şi că de aceea la numĕrarea poporului au fostŭ înduşĭ în liste ca Maghiarĭ.

Ba mai multŭ, s'au alesŭ comisiunĭ de investigare din partea comitatului şi s'au trimisŭ pe capulŭ amintitelorŭ scóle. Insu-şĭ şefulŭ administraţiei comitatense s'a dusŭ în scóla din Nirŭ-Adonŭ şi a ameninţatŭ pe învĕţătorŭ în modulŭ celŭ mai brutalŭ, pentru că a susţinutŭ că scolarii sĕi suntŭ Românĭ şi ceĭ mai mulţĭ din ei nu sciu unguresce. Au fostŭ ameninţaţĭ şi sătenii românĭ că vorŭ fi pedepsiţĭ cu amende în banĭ, décă vorŭ mai vorbi românesce.

Aceste nelegiuirĭ se datéză încă dinainte de a fi ministru d. Hieronymi. Cu tóte aceste, Escelenţa sa a avutŭ timpŭ de ajunsŭ de a se informa despre prigonirile volnice şi ilegale din comitatulŭ Sabolciu.

Acuma în urmă însĕ, congregaţiunea comitatului Sabolciu a luatŭ la 29 Octomvre şi la 16 Decemvre nisce decisiunĭ draconice, cu privire la şcóla poporală din Nirŭ-Adonŭ condusă de învĕţătorulŭ G. B. Vancu, despre care este sciutŭ, că a luptatŭ energicŭ în contra ingerinţelorŭ ilegale şi despotice ale organelorŭ comitatului. S'a aflatŭ, că în acea şcólă nu se învaţă de-ajunsŭ unguresce şi că clădirea e vechiă; s'a cerutŭ sĕ se propună limba maghiară cu cea mai mare rigóre şi sĕ se clădéscă o nouă şcólă, ér învĕţătorulŭ, care a devenitŭ atâtŭ de incomodŭ celorŭ dela comitatŭ, sĕ fiă **espulsatŭ** de pe Nirŭ în timpulŭ celŭ mai scurtŭ. In 10 Decemvre congregaţiunea comitatensă a decisŭ, ca sĕ se dea poruncă solgăbirĕului, ca pe acestŭ învĕţătorŭ **sĕ'lŭ transpórte cu gendarmii** în comuna sa natală şi în loculŭ lui sĕ se aplice unŭ *învĕţătorŭ cu sentimente maghiare.* Acésta barbariă ne mai pomenită, s'a şi sĕvêrşitŭ întocmai după cum a fostŭ decisŭ.

Hotărîrile aceste au trebuitŭ sĕ ajungă imediatŭ la cunoscinţa d-lui ministru de interne, care trebue sĕ scie care este cerculŭ de competinţă legalŭ alŭ scólelorŭ confesionale şi că administraţia comitatensă n'are nicĭ unŭ dreptŭ de ingerinţă în trebile lorŭ, necum sĕ fiă îndreptăţită de a întrebuinţa chiar forţa brutală în contra lorŭ.

Espulsarea cu forţa a învĕţătorului Vancu de pe Nirŭ însĕ nu lovesce numai în dreptulŭ de disposiţiă a autorităţii scolare confesionale, ci este chiar unŭ atentatŭ revoltătorŭ la libertatea individuală, garantată de constituţia unguréscă.

Tóte acestea trebue sĕ le scie ministrulŭ de interne Hieronymi şi trebue sĕ scie cu deosebire, că în comitatulŭ Sabolciu s'a întêmplatŭ cea mai flagrantă violare a legii din partea organelorŭ administrative supuse Escelenţei Sale.

De aceea ne luămŭ voia a adresa respectuosŭ d-lui ministru de interne următórele întrebărĭ:

Nu crede Escelenţa Sa, că este momentulŭ supremŭ, ca sĕ intervină în comitatulŭ Sabolciu spre a pune capĕtŭ ingerinţelorŭ ilegale şi despotice ale administraţiei acestui comitatŭ, carĭ au de scopŭ nimicirea învĕţămêntului românescŭ în scólele confesionale de pe Nirŭ?

Nu crede d-lŭ ministru de interne, că este de datoria sa de a ordona o cercetare strictă şi de a trage la rĕspundere şi a pedepsi pe acele organe administrative din comitatulŭ Sabolciu, carĭ au abusatŭ de puterea lorŭ şi au violatŭ legea.

Crede d-lŭ Hieronymi, că printr'o procedere ca aceea a organelorŭ sale din Sabolciu, carĭ alungă pe învĕţătorii dela scólele românescĭ cu gendarmĭ, sĕ póte sprijinì şi înainta causa „împăcării pe cale socială" a Românilorŭ cu Maghiarii, care, după asigurările sale, îĭ zace atâtŭ de multŭ la inimă?

CRONICA POLITICĂ

— 17 (29) Decemvre.

Pe arapŭ de l'ai spăla cu zăpadă din fundulŭ Siberiei, — elŭ totŭ arapŭ negru rĕmâne. Aşa şi cu d-nii Maghiarĭ din comitate. De le-ai dovedi cu dovedĭ lămurite şi curate ca sórele, ei totŭ nu se cuminţescŭ. In momentele sale „lucide" *Bartha* Miklos, a iscoditŭ adresa către dietă şi guvernŭ **contra „agitatorilorŭ" valachĭ**, şi acum după elŭ urlă toţĭ nădrăgarii din comitate: *„le az Oláhokal"*, şi emuléză între ei, care de care sĕ priméscă mai întêiu prostiile lui Bartha. O mulţime de comitete au făcut'o acésta, — după putinţă, noi le-amŭ pusŭ la rĕvaşŭ. Acum cetimŭ, că Ungurii din faimósa Turdă încă au eşitŭ cu clopote şi stégurĭ întru întêmpinarea adresei sĕcuiului Bartha. In adunarea generală a comitatului *Mureşŭ-Turda* au primitŭ adresa comitatului Cluşiu „contra agitatorilorŭ valahĭ", cu mare alaiu. Totŭ acésta au făcut'o fraţii lorŭ *„góbék"* dela *Treiscaune*, carĭ încă au ţinutŭ sĕ se facă vrednicĭ de scrînteturile politice ale lui Bartha „Nyikulae". Comitatulŭ *Barş* încă a datŭ dovedĭ de alienaţiă politică. După-ce în comisiunea administrativă s'au alesŭ următorii „patrioţĭ" maghiarĭ (nu rîdeţĭ): *Kosztolanyi*, *Migazzy*, *Pistyák*, *Ulit*, *Leidenfrost* (Toţĭ maghiarĭ neaoşĭ!), adunarea a primitŭ adresa lui Bartha cu multă căldură. — Acum patrioţii se potŭ pune pe-o ureche sĕ dórmă în pace, căcĭ au salvatŭ patria şi „naţiunea".

*

Ḑilele acestea a apĕrutŭ în Londra o broşură în limba rusóscă, scrisă de *Loris-Melicov*, care se ocupă c'unŭ **planŭ de constituţiă rusóscă.** Planulŭ se datoresce unei ordinaţiunĭ a Ţarului în sensulŭ căreia era sĕ se convóce o adunare a întregului imperiu rusescŭ, parte din membri numiţĭ, parte din aleşĭ. Ordinaţiunea acésta a fostŭ subscrisă de Ţarul Alexandru II în 13 Martie 1881, o trimise lui *Loris-Melicov*, căpetenia comitetului esecutivŭ de atuncĭ, apoi se duse sĕ facă o revistă militară. Cândŭ s'a întorsŭ dela revista militară a esplodatŭ dinaintea lui bomba, care i-a sdrobitŭ trupulŭ, şi pe care o aruncară tocmai aceia, carĭ mai târḑiu l'ar fi binecuvêntatŭ, décă i-ar fi cunoscutŭ intenţia. Ţarulŭ Alesandru III era hotărîtŭ la începutŭ, de-a realisa planulŭ tatălui sĕu şi în gândulŭ acesta l'a întăritŭ multŭ o scrisóre a impĕratului Wilhelm, care recomanda următorele: 1) Sĕ nu se dea votŭ universalŭ, dér nicĭ sĕ nu se restringă prea multŭ dreptulŭ electoralŭ prin unŭ censŭ prea urcatŭ; 2) sistemŭ cu două camere, cu dreptŭ le-

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

Gloria „Valahilorŭ".

(Fine.)

Pe câtŭ de mare e bucuria şi veselia, la întréga societate, vĕdêndŭ resultate strălucite, când o vênătóre e organisată cu capŭ, de unŭ omŭ pricepĕtorŭ, întocmai aşa de mare e supĕrarea şi scârba tuturorŭ când umbli tótă ḑiua, facĭ spese şi trapădŭ, aştepţĭ la „pusóre" cu órele: vênatŭ ca 'n palmă; ba nicĭ măcarŭ unŭ gonaciu nu ésă la „liniă", s'au ruptŭ unii de alţii, s'au perdutŭ şi risipitŭ prin brădetŭ, ca făina orbului. Toţĭ vênătorii se depărtéză înjurândŭ pe „vătavii", carĭ stau ruşinaţĭ, punêndŭ vina unulŭ pe altulŭ.

Vedeţĭ motivulŭ, pentru ce adevĕraţii vătavĭ stau în mare vaḑă. Sĕ nu credeţĭ, că eu 'i laudŭ pentru-că suntŭ Românĭ, séu pentru-că cele mai plăcute suvenirĭ mĕ légă de acei „ţĕranĭ". Nu, nicĭ de câtŭ! Ci pentru că 'i admirŭ, pentru că acestŭ lucru, singurŭ ţĕranulŭ, vênătorulŭ de Alpĭ, e în stare sĕ-lŭ facă.

M'am provocatŭ la mărturia prinţului Schwarzenberg şi a principelui de corónă Rudolf, două autorităţĭ în materiă. Voiŭ mai înşira încă două dovedĭ, două documente, de mare valóre, carĭ au fostŭ publicate, unulŭ în biografia baronului Veselényi Miklos, celalaltŭ în „memoriulŭ" lui Ujfalvy Sándor, celŭ mai renumitŭ vênătorŭ din nobilimea maghiară, pe care eu l'am cunoscutŭ în persónă şi am vênatŭ de multe-orĭ cu elŭ.

Baronulŭ Veselényi Miklos era unŭ renumitŭ Nimrodŭ; dênsulŭ avea unŭ vênătorŭ vestitŭ, pe „badea Dinu"; acesta organisa în totŭ anulŭ vênătóre, în muntele Ţibleşŭ: la acéstă vênătóre învita baronulŭ pe amicii sĕi, iubitorĭ de vênatŭ, la munte.

Era prin anii trei-decĭ, când la o astfelŭ de vênătóre, „badea Dinu" fŭ sfăşiatŭ de unŭ ursŭ. Br. Veselényi s'a supĕratŭ atâtŭ de tare, aşa rĕu i-a părutŭ după „badea Dinu", încâtŭ tótă viéţa dênsului, în muntele „Ţibleşŭ" nu s'a mai dusŭ, deşi în totŭ anulŭ aştepta cu dorŭ, sĕ vină tómna, sĕ-şĭ petrécă în acelŭ munte. Ér lui „badea Dinu" i-a ridicatŭ unŭ monumentŭ, la acelŭ locŭ, unde a fostŭ omorîtŭ de ursŭ, apoi i-a făcutŭ unŭ parastasŭ, cu şépte preoţĭ.

Nu-i vorbă, se află bunĭ vênătorĭ şi în lumea aristocratică, dér nu conducĕtorĭ şi arangerĭ de gónă, fără de care vênătórea nu-i vrednică o cépă degerată. Acésta este meritulŭ şi gloria ţĕranului, eredită de moşĭ de strămoşĭ, a cărorŭ *„genealogie"* nu póte fi contestată, precum ne spune baronulŭ Veselenyi, în opulŭ sĕu „Bal itéletek", despre *„genealogia"* claselorŭ mai înalte:

„O séră frumósă cu lună, unŭ husar ferchesŭ, curăţĕlŭ, fiă şi „Charge", unŭ momentŭ de slăbiciune — şi... s'a isprăvitŭ cu *„genealogia"*.

Maghiarii, în timpulŭ din urmă, ca sĕ-şĭ completeze istoria literaturei vênătorescĭ, au scormonitŭ tóte archivele aristocraţiei, de unde au scosŭ multe date interesante. Acuma se ocupă cu constatarea faptului: Cine, unde şi când a puşcatŭ celŭ de pe urmă zimbru, séu bour, cum se numesce în unele părţĭ ale ţĕrii (bos urus).

Dintre tóte publicaţiunile, câte au eşitŭ la lumină, cea mai mare autoritate o are „memoriulŭ" lui Ujfalvi Sándor, care răzimatŭ pe spusele a doi „renumiţĭ vênătorĭ românĭ", Ionŭ Gorja şi Alexe Crişanŭ din Bârgău, (Borgo), ne spune, că celŭ de pe urmă zimbru a fostŭ împuşcatŭ în 8 Octomvre 1762 în munţii Bârgăului „la Plaiu."

Ambii aceştĭ vênătorĭ, carĭ la anulŭ 1814 erau aprópe de o sută de anĭ bĕtrânĭ, se aflau în deplină putere. Ionŭ Gorja era atâtŭ de vigurosŭ, urca munţii atâtŭ de voinicesce, încâtŭ Ujfalvy, deşi tênĕrŭ pe acele timpurĭ, abia îi putea urma; ér Alexie Crişanŭ ne mai putêndŭ urca munţii, delecta societatea, séra la focŭ, cu istorisirea interesantelorŭ episode din păţaniile lui, pline de pericule, fiindŭ şi elŭ de faţă când unŭ bourŭ a sdrobitŭ pe mai mulţĭ vênătorĭ.